

4250
1111

HOUSE-TAX SONGS

An appeal for Mercy to Honorable

H M. BIRDWOOD
M.A. L.L.D.

&c. &c.,

Published by an admirer of
Hon. Birdwood.

બડવુડ પૂજક
ધરવેરા મુરખાવળી

પ્રસિદ્ધ કર્તા:- માનવંતા બડવુડ સાહેબ
તરફ માનની લાગણીથી બેનાર.
Printed at Surat NEW Sodagur

Press, Kelapit Street.

By Dulabhram Munchharam
સંવત ૧૯૪૮ સને ૧૮૯૨.

જમીનપર જગના તે કર કોણ માગે!

એ રાહુ.

સફળ સખ શાંતિ તણાછે ધલાજમાં,
હારે માહારાણી વિકટોરિઆના રાજમાં.

સફળ ૨૬.

શાણા મિનિસ્ટર, મિસ્ટર ગ્લેડસ્ટન;

હારે તેતો સાચા રૈયતની દાઝમાં.

સફળ ૧.

રીપનસાહેબ, મહા પ્રતાપી;

હારે તેતો મંડ્યા રહે શુભ કાજમાં.

સફળ ૨.

ગરીબ નિવાજ, હિંદ તણા મહાત્મા;

હારે હાદાલાઈ માહીતછે રિવાજમાં

સફળ ૩.

સચ્ચા સાહેબ, લૅન્ડઝ ડાઉન પોતે;

હારે તેતો મદદ કરે સ્થેજ વારમાં;

સફળ ૪

એવા મળેના, રાજ્યની માંહી;

હારે કેમ સૂરત રડેછે વિલાપમા?

સફળ ૫.

દારણુ તેતું; વિચિત્ર દીસે;

હારે માહારાણીએ લેજો ધ્યાનમાં;

સફળ ૬.

ગરબો. ૧.

(જીરે) રોક્યોછે ધાટ ગોવાળીએજો.

એ રાહુ.

(હારે) નામદાર લૅર્ડ હરિસ સાંભળોજો,

રૈયત સુરતની વીનવે એમજો,

અરજ તમેને અમે મોકલીજો;

તમે રાખજો હમેપર રહેમજો.

નામદાર. ૧.

શરવેરાની વાત ચચાઈજો;

- તેથી થયોછે બહુ ઘોંઘાટજો,
 મરીબ ભોકોછે સુરત શેહેરનાજો
 તેને હૈયે લાગ્યોછે વસોપાતજો; નામદાર. ૨
 હાઉરટેક્ષ હાઉ ક્યાંથી આવીયુંજો;
 તેતો ખાઉં ખાઉં એમ ગીત ગાયજો;
 તેની બૂમેથી ગમરાધએજો;
 કરો એવુ કે ખીક સમાયજો. નામદાર. ૩.
 કોપોરેશનના, કમથીજો;
 વધ્યો ભોકોના મનમાં ત્રાસજો;
 અન્યાય દેખીને નાણીયુંજો;
 આતો વળ્યુછે સત્યાનાશજો. નામદાર. ૪.
 એક બેની અકક્કે દોરવાધનેજો;
 થયા થોડાક સાધનભૂતજો;
 બાકીના કેટલાક ભૂલથીજો.
 ચોળી બેડાછે સાથે ભભૂતજો. નામદાર. ૫.
 ઊંધા પાટા બંધાવીઆજો.
 નીમી નાની કમીટી એકજો;
 તેમાં એ ગોટા ગબડાવીયાજો.
 નાણું ભૂલ્યા એ સત્ય વિવેકજો. નામદાર. ૬.
 કાયદાને કારે બેસાડીયાજો;
 નેથી તોડ્યા સરકારના નેમજો;
 પ્રજાના મન પથુ દુખવ્યાંજો;
 બેઠુ પક્ષનો ખોયો પ્રેમજો. નામદાર. ૭.
 હાવર ન્યાય સામું જોમછેજો;

સત્ય દેખેતો ખુશ બહુ થાયજો,
 અન્યાય આંહીનો દેખીનેજો;
 હેતો મનમાં બહુ ચીડવાયજો. નામદાર. ૮.
 રાજ્ય રહું અંગરેજનુંજો, વળી સૂચાછે આપ નામદારજો;
 પછી શી ખોટાં ન્યાયનીજો,
 હમને તમારો સાચો આધારજો. નામદાર. ૯.
 અન્યાયના કૃત્યો થયાંજો, થયું રૈયતનું અપમાનજો;
 અરજી અમારી લેજો ધ્યાનમાંજો,
 તમે થજો દીર્ઘાયુશમાન જો. નામદાર. ૧૦.

ગરબો. ૨

પ્રેમની પીડા તે કોને કહીએ હો. મધુકર- એ રાગ.
 બંડવુડ સાહેબ ન્યાયી, અરજ સુણો; બંડવુડ સાહેબ ન્યાયી.
 મરીબનું હિત ચાહી, અરજ સુણો. બંડવુડ સાહેબ ન્યાયી. ૨૬.
 સુરતવાસી, સજ્જન સર્વે; ગયાંછે દુઃખમાં દટાઈ. અરજ ૧.
 શરવેરાની, વાતો બધામાં, રહીછે બહુ ચર્ચાઈ. અરજ ૨.
 અન્યાયોના, કામો દેખી; સરકારમાં અરજી અપાઈ. અરજ ૩.
 મદદે રહેજો, સહાય થજોજી; આવ્યા શરણુ અમે ધાઈ. અરજ ૪.
 અન્યાયનાછો, શત્રુ તમેતો; સદગુણની મિત્રાઈ. અરજ ૫.
 આસરો હમારે, એક તમારો. માગીએ તમારી દુવાઈ. અરજ ૬.
 સુરતની મ્યુનિ, સિપાલીટીમાં; ચાલીછે ઉદ્ધતાઈ. અરજ ૭.
 એક બેની અક્ષય, જિંદી રિવકારી; બીજા ગયા દોરવાઈ. અરજ ૮.
 સાચી વાતોમાં, બલે બલે તે; તેતો ગણાયે બલાઈ. અરજ ૯.
 પરંતુ બૂલમાં, બોળવાઈને તે, ગયાછે છેક ફસાઈ. અરજ ૧૦.
 ખાસની વાતોને, કારે બેસાડી; આપ્યો અન્યાય, દુઃખદાઈ. અરજ ૧૧.

ખાટે બિનંતી, સુણી સુરતની, આપો મદદ હરેખાઈ. અરજ ૧૨.

ગરબો. ૩.

જવાદો હરી શાને રોકોછો વાટમાં- એ રાહ.

વિનંતી અમે કરીએ છેએ આ આપને;

હારે તમે સાંભળો સરભના વિકાપને. વિનંતી ૨૬

સરતના લોકો, રાજ્યભક્તો છે,

હારે તમે કાઠોની તેના સંતાપને. વિનંતી ૧.

ખરવેરો છે, અણુગમતો બહુ,

હારે તેણે પ્રગટાવીયો પરિતાપને. વિનંતી ૨.

કચરા પટ્ટીછે, કારણ એવું

હારે તેતો જન્માવેછે ઉત્પાતને. વિનંતી ૩.

ખૂલ ભરેલી, રીતિયે વર્તી;

હારે તેણે કીધી હકીકી વાતને. વિનંતી ૪.

હમે સરકાર, દોરા માનો હમારો,

હારે તેણે વરતાવ્યો આવા ત્રાસને. વિનંતી ૫.

સજ્જન સરવે, એવું વહેછે,

હારે તમે પૂરો હમારી આશને. વિનંતી ૬.

ગરબો ૪.

આગના ગરબાનો રાહ.

ત્હાય થાઓ હમને આજ, બર્ડવુડ સાહેબ સખો લાજ,

કરો એહ પુણ્યનું કાજ, સત્ય થાહીને.

તમને સરત પરછે પ્રેમ, રાખોછો હમેશાં રહેમ;

હમે ગૂણ બૂધીયે કેમ, તમે ન્યાયીછો.

દયાળુને કીર્તિવંન, એવા શૂન ગૂણ અનંત;
તેમાં ન્યાય સત્યની ખંત, તમને આઝીછે.

સાખી. ૧.

આઝી ખંતછે ન્યાયની, સત્ય તણા વિશ્રામ;
ધિકારોછો સર્વદા, અન્યાયોનાં કામ.
અન્યાયોના હોયે કામ, તેનું સાંભળીને નામ;
તપાસોછો તે તમામ, તમને ધન્યછે.
કચરાપટ્ટીએ પ્રથમ, કીધી ધરવેરાની ગમ;
જાહેરનામા એક દમ, કાઢ્યા છાપીને.
પંદર દીવસની નોટીસ, કોઇ ચડાવશે નહીં રીશ;
કર લેવોછે અરગીસ, માટે અડચણ કહો.

સાખી.

અડચણ હોયે વિરૂધમાં, તેનું કરો લખાણ;
અરજ હમપર મોકલો, હરકતનું કરી ખ્યાન.
હરકતોનું કરી ખ્યાન, તમે કરોની લખાણ
તેપર આપીશું ખ્યાન, માનજો નિશ્ચ.
પછી મીટીંગો તો થઇ, વાઉંવાઉં વાતો ગઇ;
તેમાં કસર ન રહી, અરજ આવીછે.
કચરાપટ્ટીનો ગમરાઇ, અરજીઓ ત્યાં નહીં વંચાઇ;
ત્યારે બોલ્યા એક ભાઇ, છે સુરત વાસી.

સાખી.

સુરત વાસી છે બલા, સુરતનું હિત આહી;

ખોલ્યા કે અરજ મહી, ખોટી ખરી સમાધ.
 ખોટી અરજ આવી ધાય, તે દેખી હૈયું ચીરાય;
 મારા મનમાં મન મુઝાય, આતે કેવું ધતીંગ.
 માટે સખ્કમીટી તીમી, વાતો કરશી નથી ધીમી;
 આ અરજઓ નહીં ગમી, અહીં વાંચવી નથી.
 સખ્કમીટી ખેચે સાર, તેણે આણી નાંખ્યો પાર;
 એમાં લાગે શાનીવાર, તે તો જાણો છો.

સાખી.

અસાર અરજમાંહોયી, કાઢ્યો ખાસો સાર;
 અરજ થોડી વાંચીને, કાઢ્યો સહુનો સાર.
 સાર-કાઢ્યો સાર કાઢ્યો, અનિહારે સાર કાઢ્યો.
 આવો ઉપલક કાઢ્યો સાર, તેના રદિયાં પણ તૈયાર;
 હાથે લીધો અખત્યાર, બધું નક્કી કર્યું.
 ફારપો રેશને સ્વીકાર્યું, એટલે ધયું મનનું ધાર્યું;
 કામ સરકાર તરફ કાઢ્યું, ચલો પાર પડ્યા!
 મિનીટ લાનુલાઈની આવી, તે તો મનમાં નહીં જાવી;
 તેને મોડી છે જણાવી, ચાલો એ પણ રીક,

ગરબો. ૫.

રસીઆ મને જાવા દીજો- એ રાહ.

(હારે) સાહેબ તમેજો ન્યાયી, નિષ્પક્ષપાતી સુખદાઇ - સાહેબ રેક.
 ખર્ડલુડ સાહેબ ને ધનછે, સૂરતના હિતપર મનછે,
 તમે મદદે આવો ખાઇ. સાહેબ. ૧
 ફારપોરેશને બહેલું, સરકાર મહી કામ ઠેલું,

- તેમાં કીધીછે પક્કાઇ. સાહેબ. ૨
 તમે સૂરતને ચાહોછો, તેના દુઃખમાં બાગ લિયોછો,
 તેથી દુઃખડાં કહીએ આંહી. સાહેબ. ૩
 ખીજને કોને કહીએ, અમે તમારે ભરસે છઇએ;
 તમને બહાલી સમ્યાઇ. સાહેબ. ૪.
 સૂરતની છે ગરિબાઇ, 'ધરકર'થી મરે સીખાઇ;
 નથી વેપાર મોટો કાંઇ. સાહેબ. ૫.
 હોહા સધળેયઇ રહી છે, રેયત ઉરકેરાઇ મઇ છે;
 મન ગયાં છે સહુના દુઃખાઇ. સાહેબ. ૬.
 તમે દૂર રહ્યાં શું જાણો, સુખી હશુ એવું ઝટ માનો;
 પણ અહીં જીલમ દુઃખ દાઇ. સાહેબ. ૭.
 અમેજ તણા શુભ ધારા, જે બહુજ સુખ કરનારા;
 તે અહીં ગયા અટવાઇ. સાહેબ. ૮.
 સ્થાનીક સ્વરાજ્ય રતન છે, જે લોઈ રિપનનું ધન છે.
 ગયું પાણી તે પર ફેરવાઇ. સાહેબ. ૯.

ગરબો. ૭.

- માહા કોપ થયો તે કળી કાળમાંજો. એ રાગ,
 બડવુડ સાહેબ સ્વિકારો તમે વીનતી જો,
 સૂરત શેહેરના લોકોની થઇ ખુરી ગતી જો. બડવુડ. ૧.
 સહુના મનમાં તે લાલ પ્રગટી રહીજો,
 ધરવેરાના નામથી પેદા થઇ જો. બડવુડ. ૨.
 પાણી સુણીને લ્હાય એ વધી ગઇ જો,
 એવા એવા ઉપાયથી હઠી નહીં જો. બડવુડ. ૩.
 વાયો વિચિત્ર વાયુ વાઉંવાઉંમાં જો,

તોરે હઠવા લાગી, હઠીલી, લાડમાં જો.	ખડ્ડવુડ. ૪.
તેમાં હરિસ સાહેબને અરજ કરી જો,	
નેક નામદાર મ્હેરથી સ્વિકારી ખરી જો.	ખડ્ડવુડ. ૫.
તમે ઉપર બરાસો હમે રાખીએ જો,	
જો કંઈ આપનું અમૃત હમે પામીએ જો.	ખડ્ડવુડ. ૬.
તો તો અમી દૃષ્ટિથી સમી તેજશે જો,	
સમી લ્હાય કે સૌ ચિત્ત પ્રફૂલિત થશે જો.	ખડ્ડવુડ. ૭.
માટે કૃપા કરીને જ્હાર તાણુજો જો,	
સત્ય માટે લડવાને અરજ માનજો જો.	ખડ્ડવુડ. ૮.
કવીએ કહી મધૂર વાણી આટલી જો,	
ગરબો સાંભળીને પીડા અડધી ટળીજો.	ખડ્ડવુડ. ૯.

ગરબો. ૮.

સખી પડવે તે પથે પધાર્યારે,— એ રાગ.
 સહુએ અરજ કરી સરકારનેરે, આપો દાદ તમે અરજદારનેરે;
 નામદાર ગવર્નર સાથે, તમે ખડ્ડવુડ સાહેબ ન્યાયીરે. ૧.
 અરજમાં જણાવી વાતોરે, વાંચવાથી ખુલાસો થાતોરે;
 સામે સામે જૂલમ આતો, તમે ૨.
 કરાંચીનો વેપાર મોટોરે, તેમાં કર છે અહીંથી ઓછોરે;
 વળી અહીંનો વેપાર ખોટો, તમે ૩.
 સરતની છે ગરિઆહરે, માટે એનું સારું ચાહીરે;
 તમે મદદ આપો ધાધ, તમે ૪.
 રાજ્ય ભક્ત થઈ આ કહીએરે, કેમ કાયદાનો ભંગ સહીએરે;
 બિલ્લંધન સાંખી ન રહીએ, તમે ૫.
 અંગ્રેજનું રાજ્ય છે ન્યાયીરે, વળી અત્યંત છે સુખદાહરે;

તે જાયે જલધાઇ, તમે૦

૬.

તમારા સહુના શુભ હેતુરે, તેનું નીર્મળું અમૃત બહેતુરે;

તેને વળગ્યો અહીંઆં કેતુ, તમે૦

૭.

ગરબો. ૯.

(વાહવારે સુરત શહેર, તૂં તો બહુ સારું. ઓ રાગ.)

રહો ખડ્ડિયુડ સાહેબ ક્ષેમ, સુખમાં બહુ જીવો;

રાખો સુરત પર પ્રેમ, સુખમાં બહુ જીવો. ટેક.

રહેમ નજર છે સુરત ઉપર, હંમેશા છે મ્હેરરે;

તેવીજ રીતે ચાહે તમોને, આખું સુરત શહેર.

સુખમાં ૧.

સુરતમાં જેમ હોય સાહેબે, આશા શ્રેષ્ઠ રખાવીરે;

માન પ્રતિષ્ઠા બહુ મેળવી, અમી દૃષ્ટિ દર્શાવી.

સુખમાં ૨.

તેવીજ રીતે સુરતીઓના, મનપર રહી છાપરે;

ન્યાયી સુખદાતા છો પોને, માનવંત છો આપ.

સુખમાં ૩.

સુરતની વાતો હમણાંની, થઇ છે કેવી પેરરે;

તેનો ખ્યાલ નહી એમ આને, થયો છે અકરાકેર.

સુખમાં ૪.

અંગ્રેજ આ રાજ્ય મઝેનું, તોએ એવું થાયરે;

તેથી આવી નવાજા લાગે, મન બહુ બહુ દુઃખાય.

સુખમાં ૫.

વળી આપના જેવા જ્યાં છે, અમલદાર ગુણવંતરે;

હોડ હંરીસે કીર્તિવાળાં કાષ્ઠાં કમ અનંત.

સુખમાં ૬.

નામદારને મહા કૃપાળુ, રાજમાત મહારાણીરે;

તેનો ઢંઢેરો છે કેવો, ન્યાય તણી એધણી.

સુખમાં ૭

અંમને સાચો એક આસરો, તમ પર છે વિશ્વાસરે;

રાજ્યનીતિનો કિસ્સો કરીને, કરશો નહીં નિરાશ.

સુખમાં ૮.

સવૈયા ૧૦.

તમે અજાણ્યા અમે જાણીયારે-એ રાહ.

- અલ્યા મીટીંગો કેમ મેળવોરે, તમે હુલ્લડી હુલ્લડ મેળવોરે;
તમે જાહેરો, નાદાન હમે તો, રાજ્યનીતિ જાણીયેરે. ૧
- તેમાં હરકત તમને શું થયેરે, તમે અડચણ લખવાની કહીરે;
ત્યારે શાને કરે અપમાન, હમેતો; રાજ્ય ભક્તિ જાણીયેરે. ૨
- હાથ કડીથી તમે ખીતા નથી કે?, કમકમ ટેક્ષથી શું ડરતાં નથી કે?
તમે કેવા છો ખળવાખોર, હમે તો રાજ્યનીતિ. ૩
- એની ધમકીને ધમ પછાડથીરે, કમકમ ટેક્ષ તણા કમકમાટીરે;
ખીએ શાને, છે અગ્રેજી રાજ્ય, હમેતો રાજ્ય ભક્તિ. ૪
- ત્યારે ભલે મીટીંગો મેળવોરે, ગાગો દધને દુશ્મનાઇ કેળવોરે;
તમે થાગ્યો વાંદર સેન, હમે તો રાજ્યનીતિ. ૫
- ગાળ દેવાની રીત શીખ્યા નથીરે, રામચંદ્ર જીત્યા વાનર સેનથીરે;
શામે તારી રાવણની દેહ, હમે તો રાજ્યભક્તિ. ૬
- મીં ઑશ્ટિનને ભેરવી આવશુંરે, મીં વેરને ઉધું સમજાવશુંરે;
પછી કરશે શું, લાકાજી, પેર. હમે તો રાજ્યનીતિ. ૭
- એ એવો વ્યવસ્થા વિચક્ષણ ન્યાયી છેરે, તેને ખરી ખોટી સમજાઇછેરે;
તેણે કરશે શું, હડધૂન, હમે તો રાજ્ય ભક્તિ. ૮
- ભવાની નીચું ધર તોડીયુંરે, તેનો વાંક જોઇ મન દોડીયુંરે;
તોએ તથી ન આવી શાન, હમે તો રાજ્યનીતિ. ૯
- તમને તો ભવાની રહાય છેરે, માટે એમાં પરાક્રમ થાય છેરે;
હમે પ્રજા છેવે વક્ષાદાર, હમે તો રાજ્યભક્તિ. ૧૦
- અખરદાર ગરબા ગવડાવશેરે, તમે કળેત કોરટમાં થશેરે;
ગાનાર તથા જોનાર, હમે તો રાજ્યનીતિ. ૧૧

હુમ્મદારને તામેહમે સહુરે, બડી વાતો વઢો મુખથી બહુરે;	
તમે શાને કરો છો પહેલ, હમે તો રાજ્યભક્તિ.	૧૨.
પ્રભૂ તમ પર આથી શકશેરે, અમં ઉપર તે બહુ ત્રુકશેરે;	
થશે ખૂશ કહેશે શાખાશ, હમે તો રાજ્યનીતિ.	૧૩.
પંચ વાણી કહે તે પ્રમાણીએરે, પ્રભુને ત્યાં તેમજ બાણીએરે;	
સત્યનો બેલી પરમેશ, હમે તો રાજ્યભક્તિ.	૧૪

ગરબો ૧૧.

કૈદી બન્યોરે ભૂપાળ. મલ્હારાવ.—એ રાગ.

પ્રજના મનં દુઃખાય, સૂરતમાં ફેર થયોરે;	
ધરવેરો ચર્ચાય, સૂરતમાં ફેર થયોરે—	ટેક.
બડેલુડ સાહેબ ન્યાયીછો, કરજો અમને રહાય;	
અંતઃકરણથી આપને, આખું સુરત બહુ ચ્હાય.	સુરતમાં ૧.
પ્રજા ધણી દુઃખી થતાં, ગધ છે ઉરકેરાધ;	
ધરવેરાના નામથી, થઈ ગધ છે દુઃખદાધ.	સુરતમાં ૨.
મીટીંગોમાં સહુ મળ્યા, ભેગા વાર્ડવાડ;	
સુલેહ થકી કીધું સહુ, ક્યોં નહી કંઈ બગાડ.	સુરતમાં ૩.
હાથ તાબી આપી હતી, એક જણે સાક્ષાત;	
વાણીયા ગત નહી આવડી, વંઠી ગધ સહુ વાત.	સુરતમાં ૪.
ધરવેરા તરફેણના, મેંખર બેને ખાસ;	
રાજનામું આપવા, કીધી અરજ દરખાસ.	સુરતમાં ૫.
એમ સુરત ચગડાળમાં, ચડી, રમે છે રાસ;	
પ્રભૂ પાસ માગે સહુ, પૂરો મનની આશ.	સુરતમાં ૬.

મરખો ૧૨.

આવો તમો શીવશંકર ભોળા.—એ રાગ,

હરદેવરામ શાખાશ છે તમને, કિંધા તમે પાવરધા હમને. હરંટેક,
બિધાનહીં કોઇ થકી મનથી, હિંમતની કિંમત નક્કી નથી;

તમને શુરવીરને ધનધન છે, હરં ૧.

ખરા નર એક તમે સાચા, વિદ્વાનની વાણી મહીં જાચા;

પ્રભૂતણી મ્હેર તમો પર છે, હરં ૨;

હોયે સિંહના તે સિંહ જેવા, વળી વાધના પણ છે તેવા;

ચિત્રે કોણુ મોરં તણાં છંડા?, હરં ૩.

જસ્તિસ નાનાલાઈ હરીદાસના, થયા બોલખાલા રથજેરથળમાં

તેના ચિરંજીવી તમે તેવા, હરં ૪.

વાહવા! નામ તાત તણું તાર્યું, મીત્રોને ખુશ કરવા ધાર્યું;

સ્થેરીઓને સ્થાય થયા બીડમાં, હરં ૫.

અસલથીજ વીદ્વતા ભારી, ‘ગુજરાત મીત્ર’ કહે છે ખેંખારી;

તમે “ગુજરાત શોભાવ્યુ” છે, હરં ૬.

ધેર ધેર નામ ગવાયે છે, મીત્રો તેથી બહુ હરખાયે છે;

જુમેજુમ જીવો ધણા સુખમાં, હરં ૭.

